

rint. ecclesiasticis carere liminibus, sic enim apostoli statuerunt. Quanquam de ministris, qui episcopo sacrificanti in diebus solemnioribus inserviebant, Anacletus loquitur. Quare inde colligi non potest, omnes eos qui missæ intererant, oportere etiam tunc communionem Eucharistiæ sumere in his præsertim diebus, qui solemniore non essent. Sed ut antiquo more, apostolorumque instituto communio totius etiam populi a principio statim nascentis ecclesiæ exigeretur, ætate tamen Chrysostomi præceptum relaxatum esse constat, & communionem astantium voluntati permissam, ad quam eos Diaconus alta voce invitabat, non cogebat. Hæc enim & alia huiusmodi tametsi ab apostolis tradita sunt, non sunt tamen ita fixa, ut moveri non queant. Cum Christi ipsius præcepta & instituta, quemadmodum diximus, adeo stabilia, rataque sint, ut convelli nullius hominis auctoritate liceat. Cuius ratio loco superiore reddita frustra hic a nobis resumetur. Atque illud de institutis ad gubernationem populi pertinentibus intelligi volo. Nam dogmata fidei, sive Christi ipse per se apostolis revelarit, seu Spiritus Sanctus post Christi Ascensionem in cælum, mutari non possunt: sed firma hæc in veritate manent perinde atque illa, quæ Christi sunt ore prodita.

CAPUT V.

De firmitate & certitudine traditionum Apostolicarum.

Quibus rebus expositis, non erit difficile ostendere, id quod in hac parte maxime quæritur, ex Christi, & apostolorum traditionibus certissima posse argumenta elici, & ad ecclesiæ consuetudines, & ad fidei dogmata comprobanda. Si enim apostolus Paulus (1) ecclesiæ consuetudinem Corinthiis contentiosus opponit, cur nos itidem ecclesiæ

(1) I. ad Corinth. II.

morem ab apostolis usque receptum, totque sæculorum usu, ac gentium consensione probatum, non opponemus hæreticis, cum a nobis scripturam in cuiusque rei confirmationem efflagitant? Certè Paulus, cum & per scripturas, & per naturæ rationem satis dixisse videretur ad eius rei fidem faciendam, quam Corinthiis persuasum esse cupiebat, considerans tamen inter Corinthios fore quosdam, qui illiusmodi forte, & testimoniis, & rationibus repugnarent: non aliud potius argumentum ad causam evincendam habuit, quam si eos ad ecclesiæ morem revocaret. *Si quis, ait, videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, nec ecclesiæ Dei.* Quod dicit tale est. Si quis adeo est durus & pertinax, ut argumentis positis non adducatur, sed adhuc contendat, sceminam aperto capite orare oportere: hunc ego non aliter refello, quam quod ecclesiæ Dei talem consuetudinem non habent. Tanta vis in traditione est, ut quos nec scripturæ, nec naturæ ratio movisset, eos Paulus existimarit ecclesiarum more & instituto refellendos. In priore rursus ad Timotheum epistola, *Si quis, ait (2), aliter docet, & non acquiescit sanctis sermonibus.* Non dicit scripturis. Et ad Galat. (3): *Si quis, inquit, vobis evangelizaverit præter id, quod accepistis, anathema sit.* Quibus ex locis rectè Origenes in commentariis epistolæ ad Titum (4) definit hæreticum, eum qui se Christo credere profiteretur, & aliud de veritate fidei Christianæ credit, quam habeat traditio ecclesiastica. Et libr. I. periar. *Sicut multis, inquit, apud Græcos, & Barbaros pollicentibus veritatem desuevimus apud omnes eam querere, qui eam falsis opinionibus asserebant, postquam credidimus filium Dei esse Christum, & ab ipso hanc discendam esse persuasi sumus: ita cum multi sint, qui se putant scire quæ Christi sunt, & nonnulli eorum diversa a prioribus sentiant, servetur vero ecclesiastica prædicatio per successionis ordinem ab apostolis tradita, & usque ad præsens in ecclesiis permanens: illa sola credenda est veritas, quæ in nullo ab ecclesiastica traditione discordat.* Hactenus Origenes. Ignatius quoque in epistola

Dd 2

ad

(2) Cap. 6. (3) Cap. I. (4) His comment. caremus, sed refer tur locus in Apologia Pamphili.

ad Heronem, *Omnis, ait, qui dixerit præter ea, quæ tradita sunt, tametsi fide dignus sit, tametsi ieiunet, tametsi virginitatem seruet, tametsi signa faciat, tametsi propheta, lupus tibi appareat. Si igitur anathema, hæreticus, & lupus habendus est, qui ecclesiasticæ traditioni repugnat, ex illa profecto certissima argumentatio promittitur ad fidei dogmata, & ecclesiæ mores comprobandum. Præterea auctores gravissimi aperte confirmant huiusmodi instituta etiam sine literis accepta eandem vim habere, ac si scripta ab apostolis fuissent, Irenæus libro 3. adversum hæreses, cap. 4. & libro 4. cap. 43. Tertullianus item, quamvis ipse postea ab ecclesiæ traditione discesserit, in libr. tamen de corona militis eandem sententiam habet. Cuius verba libet in præsentia referre: nec enim solum quid sentiat tradit, sed cur etiam sentiat. *Antiquas, inquit observationes ecclesiæ, si nulla scriptura determinavit, certe consuetudo corroboravit, quæ sine dubio de traditione manavit.* Et statim, cum quarundam traditionum meminisset, quarum in scripturis mentio nulla est, *Istarum, ait, & aliarum disciplinarum si exposulas legem, nulla tibi legis traditio prætendetur. Auctrix est consuetudo, confirmatrix est, & fidei observatrix, idonea est testis traditionis veteris. Consuetudo autem etiam in civilibus rebus pro lege suscipitur: nec differt, scriptura an ratione consistat.* Hactenus Tertullianus. Ac præclare ille quidem. Quoniam si legem ratio commendat: mos, qui ratione constat, non minus quam lex habet commendari. Dist. 1. cap. *Consuetudo.* Basilii insuper in libro de Spiritu Sancto, cap. 27. ac magno quidem argumento eandem rem confirmat inquit, *Dogmata, quæ in ecclesiæ prædicantur, quedam habemus e doctrina scripto prodita, quedam rursus ex apostolorum traditione in mysterio occulto recepimus. Quorum utraque parem vim habent ad pietatem. Nec in his quisquis contradicit, qui sane, vel tenuiter expertus est. Nam si consuetudines, quæ scripto prodita non sunt, tanquam non multum habentes momenti conemur reiicere, & ea damnabimus, quæ in evangelio necessaria ad salutem habentur: imo potius ipsam fidei prædicationem ad nudum nomen contrahemus.* Hactenus Basilii. Cuius ratio, si auctoritas negligitur, certissimam rei huius faciet fidem. Cum enim scripturas ipsas ecclesiæ auctoritate recipiamus, nec certiore ar-*

gumento evangelium Matthæi nomine inscriptum ipsius vere esse probemus, quam quod sic a patribus accepimus, simili profecto ratione ex reliquis institutis, quæ videlicet ab apostolis retinemus, firma argumenta derivabimus. Quod si quis novum librum sacrum ingerat, quem patres nostri minime receperunt, ut Basilides (5), qui prophetas sibi nuncupavit, atque constituit, is non alio certiore argumento refelli potest, quam traditione maiorum: ut secundo iam libro (6) latius explicatum est. Sic quippe apud Eusebium, libr. 6. cap. 10. Evangelium nomine Petri ab hæreticis prolatum Serapion gravissime exclusit. Atque, ut Basilii idem argumentatur, etiam in reipublicæ iudiciis, ubi scripturæ deest instrumentum, testibus habetur fides. Et sicut in rebus humanis oculos testes, ita in fide auritus accipimus, quia fides ex auditu est. Effet autem ridicula respublica, quæ in iudiciis scripto omnia, nihil sine scripto probaret. Scripturas enim propter litigiosos facimus. Alioqui boni viri solo verbo in veritate, & officio continentur. Præterea, multa ad Christianos mores, & doctrinam pertinent, quæ e sacris literis non habentur, ut ante nobis constitutum est: stultum ergo fuerit in omnibus scripturam postulare. Traditione itaque opus aliquando est ad fidei dogmata comprobanda. Rufinus, cum traditiones non scriptas Polycarpus, Tertullianus, Irenæus, Marcioni, ac Valentino: Epiphanius Melchisedechianis, Apostolicis, Aerianis: Hieronymus Vigilantiis: Augustinus Donatistis; denique (ut in summa dicam), omnes Sancti adversariis Catholicæ fidei fidenter obiecerint, earumque vi, perinde ac si fuissent scriptæ, hæreses sui quisque temporis deturbaverint: certe non minori efficacia per huiusmodi traditiones nos hæreticorum, qui aut nunc sunt, aut etiam sunt futuri, quæcunque dogmata refellere, ac deturbare poterimus. Absurdissimum quippe fuerit, ut Hieronymus adversus Vigilantium colligit, unum Lutherum, aut Oecolampadium in ecclesiæ angulo obloquentem audire, universos autem maiores nostros usque ab apostolis contemnere.

Quo-

(5) Euseb. 4. lib. eccles. histor. cap. 8. (6) Cap. 7.

Quorum traditiones si negligamus, difficile dictu est, quantum religio detrimenti sit latura, quemadmodum dist. 11. cap. *Ecclesiasticarum*, dicitur. Qualis enim rerum omnium facies erit, qualis praesertim erga Deum pietas, cultus, caeremonia, non in ecclesia dico, cuius & mysteria, & sacramenta maxima ex parte traditione constant, sed in unaqualibet republica, vel mediocriter instituta, si mores illi, qui a principio statim cum republica adoleverunt, contemnantur, labefactentur, evertantur? Longiores hoc loco sumus, quam necesse est. Quis enim est, cui non perspicua sint illa, quae pluribus verbis a quibusdam commemorantur? Commemoratur ab his Augustinus in epistola ad Ianuarium, & in altera quoque ad Casulanum, in quibus scripsit insolentissimae insaniae esse disputare, an eiusmodi consuetudines servandae sint: nec minus esse eos coercendos, qui has contempserint, quamvis humanae aliquae illarum sint, quam si divinas leges praevarentur (7). Commemorare & alios auctores possumus, sed utemur in re non dubia testibus non necessariis. Paulus enim unus abunde rei huius facit fidem in 2. ad Thesal. epistola, cap. 2. inquit, *Tene traditiones, quas accepistis sive per epistolam, sive per sermonem*. Parem ergo vim habent Apostolica dogmata, pariterque retinenda sunt, sive scripto, seu verbo ad ecclesiam pervenerint, ut D. Basilii in libr. de Spiritu Sancto, cap. 29. ex hoc ipso apostoli testimonio argumentatur. Quin apostolus ipse ad Hebraeos, & ex scripturis, & ex traditione argumentatus est, quemadmodum Chrysostom. hom. 18. in epist. ad Hebraeos admonuit. Ex quibus omnibus, multisque aliis perspicuum est, qui traditiones contempserint, eos tanquam haereticos iure, ac merito ab ecclesia fuisse semper explosos. Ita enim haeretici illi sunt habiti, qui solemnia quadragesimae ieiunia ab apostolis accepta pro nihilo habuere, ut apud Augustinum de haeres. 53. & apud Concil. Gangrenf. in epistola ad episcopos Armeniae videre licet. Ita qui distinctionem episcopi, & presbyteri negarunt, etiam hi haereseos sunt damnati:

(7) *Dist. 11. cap. in his rebus.*

ti: ut apud Augustin. eodem libr. & cap. & apud Epiphanius, libr. 3. cap. 75. & apud concil. Constantiense reperies. Ita breviter, sive Wicleffistas, sive Lutheranos, sive alias quascumque antiquiores pestes non minus exhorruit ecclesia in eo quod huiusmodi traditiones inficiati sunt, quam in eo quod scripta dogmata reiecerunt. Inde adeo venit, ut septima Synodus generalis, actio. 7. doctrinam nostrae orationi maxime consentaneam ediderit in haec verba. *Fatemur nos ecclesiasticas traditiones, sive scripto, sive consuetudine valentes retinere velle, quarum de numero est imaginum effiguratio. Catholica igitur ecclesia traditionem observantes, definimus sanctas imagines venerandas. Qui ergo ausi fuerint aliud sentire, aut more impiorum haereticorum ecclesiasticas traditiones contaminare, si episcopi fuerint, deponuntur: si laici, communionem privantur.* Et in fine eiusdem sessionis. *Si quis, aiunt patres, traditiones ecclesiae sive scripto, sive consuetudine valentes non curaverit, anathema.* Et concil. Tridentinum, sessio. 4. idem definit his verbis. *Sacrosancta Tridentina Synodus prospiciens veritatem evangelii salutarem, & morum doctrinam contineri in libris scriptis, & sine scripto traditionibus ipsius Christi, quae ab apostolis accepta, aut ab ipsis apostolis Spiritu Sancto dictante quasi per manus tradita, ad nos usque pervenerunt: traditiones ipsas tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tanquam vel ore tenus a Christo, vel ab Spiritu Sancto dictatas, & continua successione in ecclesia catholica conservatas, pari pietatis affectu, ac reverentia cum libris sacris suscipit, ac veneratur.* Et posterius, *Si quis autem traditiones praedictas sciens, & prudens contempserit, anathema sit.* Ne plura. Referrī enim decet ad ea, quae capite 3. posui fundamenta, ex quibus, ut nihil aliud adiceremus, id ipsum, quod hoc nunc capite persequimur, satis exploratum esset. Verum ut singula persequi est operis infiniti: ita quaedam explicare fufius, est necessarium. Nec tamen quae huic loco explicando dedimus, nimis multa videri debent. Quo enim huic loco vis ab haereticis maior infertur, eo nobis magis elaborandum erat, ut is quam diligentissime, & explicaretur, & muniretur. Atque quemadmodum supra diximus, ex decem partibus, in quas loci Theologici naturam, vimque divisimus: secunda haec, quae in traditione consistit,

maxime Theologiam, & fidem attingit. Et res tanta paucis absolvenda non erat. Sed iam argumenta ea tandem diluamus, quæ capite primo adversum traditiones opposuimus.

CAPVT POSTREMVM.

In quo refelluntur argumenta capitis primi.

Illud vero argumentum, quod est a principio positum, non est difficile refutare. Ridiculum est enim credere, Apostolicas traditiones non eadem fide, ac diligentia posse in fidelium cordibus asservari, ac si in papyro scriberentur. Nam nec scriptura Spiritus Dei vivi facilius quam atramenti deletur, & sunt plæreque traditiones, quas more & usu facillime videas retineri. Quod si Christus providentia ecclesiæ Christianæ deest, tum vero nec traditiones asservatas ego defendo, nec certam scripturæ auctoritatem. Vtraque enim iuxta res sine Dei procuratione non constat. Quam si tollas, neque traditio, nec scriptura vindicatur. Sed si Christo curæ ecclesia sua est, iam non erit ambiguum, quin quemadmodum evangelium illa in sensu potius quam in litera custodit, ita & cæteras custodiat traditiones, ei quas apostoli tantopere commendarunt. O *Timothee*, inquit Paulus (1) *depositum custodi, devitans prophanas vocum novitates* (2), & *oppositiones falsi nominis scientia*. Quem locum miror a Caietano de gregis commisi deposito, non de commissa doctrina esse intellectum, præsertim cum alterum simillimum in posteriore ad Thimotheum epistola non de grege, sed de doctri-

(1) 2. ad *Timoth.* 6. (2) *καυρονομίας*. noster legit *interpres*, quemadmodum & *Ambros.* & *Chrysost.* legisse videntur. Certe Latina ecclesia *novitates* legit, non *inanitates*. Sic etiam *Basilii* ubique legit, ut auctor est *Theoph.* 2. *Timoth.* 2. in illud *prophana* autem & *vaniloquia* devita, & in hunc ipsum locum. 1. *Timoth.* 6.

trina interpretetur. Debuerat autem Caietanus admoneri Paulum de verbo Dei fuisse locutum ex iis, quæ e vestigio subdidit, *devitans prophanas vocum novitates, & oppositiones falsi nominis scientia*. Vtraque enim harum traditioni Apostolicæ adversa est, & vocum prophana novitas, & falsi nominis scientia. Traditio quippe vetustate commendatur: & si quid audieris in ecclesia novi, tum vero id scias esse, ut antiquitati, ita quoque Apostolicæ fidei contrarium. Cum autem legis, voces esse vitandas, non tibi vocum sonus veniat in mentem, sed vocum significatus. Dogmata enim, sententiasque novitias vitare iubet apostolus, non verborum sonitus inanes, aut novos. Tamen novitia quoque verba, quoad licebit, vitare in fidei, morumque disciplina debemus. Scientiam vero falsi nominis, vel Sophisticen, vel artem Cabalisticam intellige. Nam traditionibus Apostolicis occultæ illæ Cabalistarum traditiones non aliter opponuntur, ac fabulosa veris, sacris supersticiosa. Quanquam adversus Gnosticos apostolus differens, ut vere Theophylactus affirmat, falsam illorum scientiam traducit, quam tamen illi rudi plebi magno pretio vendebant. Quod si nihil est tam contra tradita ab apostolis antiqua dogmata, quam opiniones in ecclesia, tum novæ, tum prophanæ, vetera enim eademque sacra mysteria fides Apostolica probat, aspernaturque contraria, nihilque tam est secundum apostolos, quam non recedere ab his, quæ olim accepimus, nimirum de verbi, non de gregis deposito apostolus loquitur. Itemque, si falsi nominis scientia, vel Sophistice intelligitur, ut quibusdam placet, vel Cabalistica, ut etiam Caietano est visum, vel illa Gnosticorum, ut Theophilacto, mihi que etiam probatum est, necesse est, cum veræ falsæ scientia adversetur, contrarium eundem esse sermonem. Quæ, quanquam ita sunt in promptu, ut res confirmatione non egeat, sunt tamen nobis Vincentii Lirinensis, viri gravissimi, auctoritate confirmanda. *Depositum*, inquit, id est, quod tibi creditum est, non quod a te inventum: quod accepisti, non quod excogitasti: rem non ingenii, sed doctrina: non privata usurpationis, sed traditionis publica: rem ad te perductam, non a te prolata, in qua non auctor esse debes, sed custos: non institutor, sed sectator: non